

Mulțumiri

Am fi dorit să-i putem mulțumi lui Jean-Paul Piriou, care a venit cu ideea acestei cărți în timpul unei conversații la Salonul Cărții, în 2003. Disparația sa bruscă îl va împiedica să citească finalizarea acestei sugestii care pe noi ne-a sedus.

Îi mulțumim lui Dominique Merllié, care a știut să ne încurajeze și să ne sprijine în această nouă aventură.

Le mulțumim de asemenea tuturor celor care au avut bunăvoința să citească o primă versiune a acestui text: Jean-Baptiste Vaquin, Marc Esponda, Audry Jean-Marie, Elsa Martayan.

Mulțumirile noastre se îndreaptă către Beatrice de Andia, Thierry Paquot și Patrice Tourne, care ne-au autorizat să publicăm noi versiuni ale articolelor redactate pentru lucrări sau reviste și pentru care și-au asumat răspunderea.

Introducere

Parisul, oraș capitală, își concentrează forțele într-un spațiu restrâns de 87 km², aproape circular. Clasele populare au fost în mare parte izgonite în afara limitelor administrative ale orașului, dincolo de bulevardul periferic. Această segregare accentuează excluderea socială, iar Parisul nu încetează să se îmburghezească. Chiar dacă nu toți francilienii² au posibilitatea să locuiască în Paris, aceasta nu justifică ideea potrivit căreia capitala ar fi rezervată claselor avute. Chestiunea amestecului social se va afla așadar în centrul acestei sociologii a Parisului.

Dar capitala este multiformă, încâlcită și complexă pentru lectorul sau vizitatorul neavizat. Reperele spațiale și statisticile sînt indispensabile înțelegerii mizelor sociale, economice și politice ale acestui oraș excepțional. Pot fi oare descoperite structurile acestui mozaic în aparență confuz? Pentru asta, trebuie să retrasăm modul în care Parisul s-a constituit de-a lungul secolelor, în interiorul diferitelor sale incinte, dezvoltînd mari opoziții între malul stîng și malul drept, între cartierele din est și acelea din vest.

Care sînt motivele care au stat la baza îmburghezirii capitalei? Concentrarea bogățiilor de orice fel a atras întotdeauna ambiții și talente. Or

I. Parisul în linii mari

Londra (*Inner London*) are o suprafață de 321 km², Madridul atinge cifra de 607 km², iar Moscova, de 879 km². Cu cei 87 km² ai săi, 105 în cel mai bun caz, dacă socotim pădurile Boulogne și Vincennes, Parisul este un oraș mic. Densitățile rezidențiale sînt însă ridicate aici: 202 locuitori pe hectar în 1999, sau 244, dacă lăsăm deoparte pădurile. Deoarece populația pariziană s-a diminuat, cifrele erau ceva mai ridicate în 1982, de 207 respectiv 250 locuitori pe hectar, în timp ce, la aceeași dată, densitățile erau de 76 locuitori la Londra și 96 la Moscova. Nu găsim densități net mai ridicate decît în unele orașe africane sau asiatice.

Mai mult decît prin nivelul mediu al densității rezidențiale, Parisul s-ar caracteriza prin concentrarea în interiorul său a zonelor celor mai populate ale aglomerării sale. În comparație cu Londra, Tokio sau Moscova, unde densitățile sînt repartizate destul de uniform, orașul Paris constituie un nucleu foarte dens în jurul căruia comunele periferice prezintă o populație mai difuză. New York-ul, cu densitățile rezidențiale ridicate din cartierul Manhattan (242 locuitori pe hectar), prezintă o configurație asemănătoare. Dar, în cazul Parisului, frontierele administrative coincid cu zonele cele mai dense, fapt care nu rămîne fără urmări asupra opoziției Paris – periferie și a modului în care este percepută capitala: